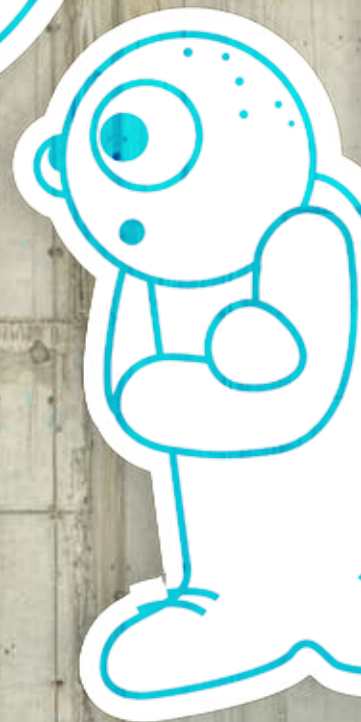

STREET WISE FORNEMMELSER FOR DE UNGE

* STREET WISE FORNEMMELSER FOR DE UNGE

Når gademedarbejdere på eksempelvis Nørrebro lykkes med deres arbejde, skyldes det den autoritet, de har i kraft af deres position, men også at de er gode til at bruge deres 'street wise' fornemmelse for de unge til at skabe nye fællesskaber og bygge bro til resten af samfundet.

* "Er du politimand? Er du fra Blågården?"

"Ja, jeg er undercover," svarer 28-årige Kevan med et grin.

Kevan er gadeplansarbejder og sammen med den lokale SSP-repræsentant på besøg i en ungdomsklub. Hans udseende, jargon og alder signalerer, at han er 'en af rødderne', men de unge er i tvivl: Hvad laver han så sammen med en SSP-repræsentant? Og hvad mener han med sit tvetydige svar? Der opstår en gætteleg: Kan Kevan gætte, hvor de kommer fra?

"Du er kurder fra Irak, du er fra Pakistan, du er fra Marokko." Kevan gætter stort set rigtigt hver gang. Og de unge er imponerede.

Det er forsker på DPU Line Lerche Mørck, der beskriver den skepsis, de unge møder Kevan med: Er han stikker eller en af os? Og hvordan han vinder de unges respekt ved at vise, at han 'kender' dem.

Siden 1999 har Line Lerche Mørck fulgt det vilde gadeplansarbejde i København og udgav for et par år siden bogen Grænsefællesskaber. Her beskriver hun, hvordan den vilde gadeplansarbejder gennem sin position i grænsefællesskabet kan fungere som brobygger mellem de unge og det øvrige samfund, og hvad der skal til for at udgøre en autoritet i de unges øjne.

Det vender vi tilbage til. Først er det, ifølge Line Lerche Mørck, vigtigt at slå fast, hvad det er for unge, vi taler om:

"Medier, politi og politikere har travlt med at kalde flere og flere af de unges grupperinger for bander, og det forværrer problematikken. Mange af disse unge ser ikke sig selv som bandemedlemmer, men som venner, der hænger ud sammen, spiller fodbold og ryger hash sammen. Og der er ofte tale om venskabsgrupper med meget forskellige unge i meget forskellige positioner," siger Line Lerche Mørck, der kalder de unges grupperinger for gadefællesskaber - fællesskaber, fordi de er fælles om 'noget'.

FÆLLESSKAB MED NYT INDHOLD

Gadeplansarbejdet i København har rødder tilbage til midt i 90'erne. Det var en tid med mange uroligheder, og den

daværende bydelsrådsformand på Nørrebro Jesper Langebæk besluttede at give nogle af de fremtrædende unge fra Blågårdsmiljøet særlige positioner – lønnede job, hvor de i kraft af deres autoritet og netværk langt ind i grupperne skulle være med til at skabe nye aktiviteter for unge i Blågårdsmiljøet.

Et eksempel er Ung i Parken, hvor unge kriminelle samledes om at sætte Hans Tavsens Plads i stand. Herigennem fik de unge skabt et nyt fællesskab med et nyt indhold – et såkaldt 'fælles tedje' eller et grænsefællesskab, som Line Lerche Mørck kalder det udviklende fællesskab, gademedarbejderne var med til at skabe.

For mange af de involverede unge blev projekter som Ung i Parken første vigtige skridt på vejen til at blive socialarbejdere. Disse 'gamle gadeplansarbejdere' har siden rekrutteret nye gadeplansarbejdere ud fra samme princip.

"Det er unge, der på en eller anden måde har vist, at de kan tage et ansvar, og som har en særlig position i fællesskabet. Det kan der være flere grunde til. En dyrker kampsport, en er god til at føre ordet under konfliktløsning, og en har et bredt forgrenet netværk. De gademedarbejdere, jeg har forsket sammen med, er meget forskellige. Nogle er meget seriøse og alvorlige, andre laver meget sjov, men fælles for dem er, at de ofte disker op med historier fra deres liv, der vækker eftertanke og stiller spørgsmålstejn ved noget, vi tager for givet."

Det er, som Line Lerche Mørck fremhæver, ikke altafgørende, at gademedarbejderne på forhånd kender de unges miljø indefra, men det hjælper. Det understøtter nemlig autoriteten, når gadeplansarbejderen kan tale de unges sag – og forholde sig nuanceret og kritisk i sit samarbejde med det etablerede system.

"De unge i gadefællesskaberne nærer en mistillid og er i opposition i forhold til det eksisterende samfund – herunder pædagoger, medier og uddannelse. Derfor skal der noget mere til for at få adgang til dem. Det, at man – som Kevan – viser, at man er 'en af dem' giver tillid og respekt og dermed autoritet.

Men gademedarbejderen skal også vise, at han er til at stole på – at han ikke er en stikker. Er gademedarbejderen kendt for

“ER GADEMEDARBEJDEREN KENDT FOR AT VÆRE EN AF DEM, ‘DER ER GODE NOK’, KAN HAN GODT SAMARBEJDE MED POLITIET OM KRIMINALPRÆVENTIV INDSATS, MEN SAMARBEJDER HAN OMKRING OPKLARING, SKER DER EN UOPRETTELIG SKADE PÅ HANS AUTORITET.”

at være en af dem, ‘der er gode nok’, kan han godt samarbejde med politiet om kriminalpræventiv indsats, men samarbejder han omkring opklaring, sker der en uoprettelig skade på hans autoritet og dermed hans succes som gadeplansarbejder.

På den måde skal gademedarbejderen kunne håndtere dobbeltheder. Det er ofte en hårfin balance at bevare de unges tillid samtidig med, at man bygger bro.”

FORNEMMELSE FOR DEN UNGE

Men en ting er at få adgang til de unge gennem sin position. Noget andet er, som Line Lerche Mørck fremhæver, at vise, at man har noget at byde på, der rækker ud over de ‘traditionelle’ pædagogiske metoder, som de unge er i opposition til. Hun peger på nogle gademedarbejdere, hun mødte gennem sin forskning.

“De var taget på lejrskole med elever og lærere fra to skoler for at skabe sammenhold og overvinde nogle konflikter, der verserede mellem de unge. Undervejs i bussen forsvinder nogle bushamre. I stedet for at bede de unge om at stikke hinanden, siger en af gadeplansarbejderne, at han ikke behøver at vide, hvem der har taget dem, men at hamrene skal ligge på bordet om en time. Det resulterer i, at de unge styrter rundt for at finde bushamrene,” fortæller Line Lerche Mørck og fremhæver det som et eksempel på, hvordan en ‘street wise’ gadeplansarbejder med fornemmelse for de unge kan være med til at inddrage de unge i problem- og konfliktløsning og dermed give dem erfaringer med at deltage i ansvarsfulde positioner.

“De unge får pludselig erfaring med, at de kan noget. At de i fællesskab kan løse et problem, uden konflikterne blusser op. Det er klart, at det nogle gange er en satsning, men man er nødt til at vise dem den tillid.”

Tillid og dialog er nogle af nøgleordene i gademedarbejdernes arbejde. Men det betyder, som Line Lerche Mørck siger, ikke, at der aldrig er konsekvens og sanktion.

“Tværtimod. De kan råbe højt og blive meget vrede, hvis den unge svigter deres tillid og sætter noget fælles på spil. Eller de

kan lægge en ung på is for et stykke tid. For eksempel ved at undlade at tage deres telefon, når den unge ringer. Det vigtige er at have en fornemmelse for den enkelte unge: Hvornår kan jeg gribe ind og intervenere? Hvornår er det ok at lægge ham på is? Og hvornår skal jeg være der for ham igen? Gennem en sådan slags fornemmelse skabes autoritet og gensidig tillid.”

SNEBOLDEFFEKT I NETVÆRKET

Forsker i socialpædagogik på DPU Søren Langager har også undersøgt gadeplansarbejdet – særligt Københavns Kommunes projekt Vilde Læreprocesser. Skal han pege på et element i gadeplansarbejdernes metoder, der har stor effekt, peger han på det, at de arbejder med hele gruppen.

“En del socialpædagogiske strategier er gået på at ‘lokke’ den enkelte ud af gruppefællesskabet – med tilbud om uddannelse og bolig væk fra miljøet. Det er ofte mislykkedes. Den unge dropper uddannelsen for at vende tilbage til de gamle venner. Det gør de, fordi deres fællesskab er en sammenholdskultur, der bygger på devisen ‘venner for altid’. Skal man skabe udvikling, er man derfor nødt til at skabe en dynamik i hele gruppen. At acceptere gruppen – i stedet for at se gruppen som problemet,” forklarer Søren Langager og beskriver den ‘sneboldeffekt’, der opstod i en af de grupper, han observerede i Vilde Læreprocesser:

“Ved første øjekast syntes gruppen meget homogen, men i virkeligheden var den bygget op omkring de enkelte medlemmers forskellige positioner og roller inden for gruppefællesskabet – nærmest som i en virksomhedskultur: En var den stærke, en var den listige, en var den strategiske. Nogle har mange personlige relationer, nogle har få. For at skabe en udvikling og dynamik i gruppen gjaldt det om at inspirere de toneangivende til opbrud – ikke fra gruppen, men i forhold til aktiviteter, uddannelse, arbejde og kærester. På den måde lykkedes det at sætte gruppen i bevægelse,” forklarer Søren Langager.

Ligesom Line Lerche Mørck mener Søren Langager, at man bør droppe bandeterminologien, når man taler om ungdoms-

grupper på for eksempel Nørrebro. Skal man arbejde med dem og forstå den udfordring, blandt andet gademedarbejderne står over for, er det nemlig vigtigt at forstå, at organiseringen er meget anderledes end en traditionel bandeorganisering.

”Det, der kendetegner en bande, er fælles symboler, fælles formål og en bestemt organisation med et tildelt lederskab – ligesom for eksempel HA, der har en præsident. Sådan er det ikke blandt de unge. Der er ingen tildelt autoritet. Derimod er deres netværk bundet sammen af personlige relationer. Autoriteten ligger i positionerne, der hele tiden rykker sig. Og derfor er det meget svært at gennemskue – og arbejde med.”

AT BRUGE DE UNGES METODER

Mens både Søren Langager og Line Lerche Mørck kan pege på flere eksempler, hvor gadearbejderne er lykkedes med deres forebyggende arbejde, og dermed også ærgres sig over, at det ikke prioriteres højere, mener de begge, at det står sløjt til med de metoder, politiet vælger i forhold til de unge.

”Med undtagelse af nogle nærbetjente, der er kendt for deres gode arbejde på indre Nørrebro, så står det i mange tilfælde sløjt til med de metoder, politiet bruger i forhold til de unge på gadeplan,” siger Line Lerche Mørck, og Søren Langager tilføjer:

”På gadeplan er politiets arbejde jo nærmest præget af at være en kamp om magten. Jeg tror nok, der i ledelsen er en opfattelse af, at politiet frem for den meget autoritære rolle skal tillægge sig en mere blød og langsigtet strategi, hvor de går efter at vinde autoritet og respekt i miljøet. Men de er også under pres: Der skal handles, og der skal være nul tolerance. Og det er jo absurd, for på den måde bruger de jo nærmest de metoder, de vil bekæmpe hos de unge: Tendensen til nul tolerance de unge netværk imellem, hvor handling – alt for ofte af voldsom karakter og med våben – går forud for dialog.” ■

Eva Frydensberg Holm
efh@dpu.dk

SØREN LANGAGER

Søren Langager er lektor på Institut for Pædagogik på DPU. Hans forskning har gennem årene særligt fulgt to hovedspor: - pædagogiske og didaktiske konsekvenser af det digitale samfund med særligt henblik på ’specialpædagogikkens børn og unge’; - socialpædagogiske indsatser inden for og uden for institutionerne, herunder udvikling af en moderne socialpædagogik i lyset af samfundsmæssige forandringsprocesser og nyere socialpædagogiske felter.

www.dpu.dk/om/langager

LÆS MERE

Vilde Læreprocesser – marginaliserede unge og socialpædagogiske projekter. Søren Langager og René Lyngfeldt Skov, Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag 2004

Grænsefællesskaber – Læring og overskridelse af marginalisering. Line Lerche Mørck, Roskilde Universitetsforlag 2006

I bogen Grænsefællesskaber beskriver Line Lerche Mørck en social praksisteori om, hvordan man gennem overlappende fællesskaber på tværs af etniske og sociale forskelle kan medvirke til læring og overskridelse af marginalisering

GADEPLANSPROJEKTER

Vilde Læreprocesser: Startede i 1999. Det overordnede formål var at skabe den bedste og mest effektive organisation og de bedste og mest effektive medarbejdere i forhold til socialt arbejde med vilde unge mellem 14 og 20 år i København.

Ung i Parken: Startede i 1994, hvor man inddrog de lidt ældre rødder omkring Blågårds Plads i at sætte Hans Tavsens Plads i stand til folkelig brug. For flere af de vilde gadeplansarbejdere udgjorde deltagelsen i Ung i Parken første vigtige skridt på vejen til at blive socialarbejder.

LINE LERCHE MØRCK

Line Lerche Mørck er lektor ved Institut for Læring på DPU. Hun har siden midt i 90’erne forsket i marginaliserede unge og voksnes hverdagsliv, læring og overskridelse af marginalisering inden for bl.a. erhvervsuddannelse, folkeskolen, ungdomsskolen, sociale projekter og i relation til gadeuligheder.

De seneste år har hun forsket i og bidraget med praksisudvikling inden for professionelles tværfaglige samarbejde omkring børn og unge med særligt fokus på samarbejdet med deres forældre (se bl.a. www.alleboern.dk). Aktuelt søger Line Lerche Mørck som forskningsleder midler til et kollektivt projekt i forskningsrådet. Projektets hovedformål er at bruge forskningsresultaterne fra Grænsefællesskaber til at udvikle det etablerede uddannelsessystem.

www.dpu.dk/om/llm